

УДК 159.923.2

DOI <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.2.27>**Н. Г. Скрипник**викладач кафедри практичної психології
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

СТАВЛЕННЯ ДО СЕБЕ ТА ДО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІЗ РІЗНИМ РІВНЕМ ОСОБИСТІСНОГО АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

У статті представлено результати емпіричного дослідження особливостей ставлення до себе і до навчання в закладі вищої освіти та їх взаємозв'язку у студентів із рівнем адаптаційних можливостей. Ставлення до себе та до навчання визначаються як базові ставлення особистості студентського віку. Дослідження проводилося із використанням Багаторівневого особистісного опитувальника «Адаптивність» А. Маклакова та С. Чермяніна, Методики дослідження ставлення до себе С. Пантілеєва, Шкали академічної мотивації Т. Гордєєвої, О. Сичова, Є. Осіна, Опитувальника задоволеності навчальною діяльністю Л. Міщенко. Вибір методик для дослідження ставлення до навчання зумовлений розумінням його як єдності мотиваційного (мотиви навчальної діяльності) і емоційного (переживання студентів, викликані задоволеністю або незадоволеністю їх потреб у процесі навчання) компонентів. Визначені відмінності у показниках ставлення до себе і до навчання за групами студентів із різним рівнем адаптаційних можливостей. Студенти з низьким рівнем адаптаційних можливостей відрізняються найнижчими показниками відображеного ставлення і самоцінності, але найвищими показниками негативного ставлення до себе. Найвищий рівень самовпевненості, відображеного ставлення, самоцінності і найнижчі показники негативного ставлення до себе визначені у студентів із високим рівнем адаптаційних можливостей. За цією групою визначені найвищі показники пізнавальної мотивації, мотивації досягнення і саморозвитку, задоволеності навчальним процесом, стосунками з однокурсниками і викладачами, побутом, дозвіллям, здоров'ям. Інші дві групи досліджуваних відрізняються більш низькими показниками за цими складниками ставлення до навчання. Визначені загальні та специфічні для груп студентів із різним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу особливості взаємозв'язку ставлення до себе і до навчання. Найбільша кількість зв'язків визначена за групою студентів із низьким рівнем адаптаційних можливостей. За всіма групами більш тісно взаємопов'язані показники ставлення до себе й емоційного компоненту ставлення до навчання порівняно з мотиваційним.

Ключові слова: особистісний адаптаційний потенціал, ставлення до навчання, мотиваційний компонент ставлення до навчання, емоційний компонент ставлення до навчання, ставлення до себе, студенти.

Постановка проблеми. В умовах інтенсифікації навчального процесу в сучасних закладах вищої освіти, збільшення обсягу інформації, яку студенти повинні опрацювати самостійно, погіршення матеріального стану багатьох студентів тощо актуалізуються проблеми, пов'язані з можливістю ефективною адаптації студентів до складних умов життя і діяльності, з формуванням їх особистісного адаптаційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах сучасних дослідників наводяться дані щодо зв'язку особистісного адаптаційного потенціалу студентів, їх адаптаційних здатностей та мотивації навчання. Так, у дослідженні Н.В. Буравцової, В.І. Коваленко, Т.Ю. Сичової встановлено тісні зв'язки особистісного адаптаційного потенціалу майбутніх фахівців із мотивами навчання. Цими авторами встановлено, що навчально-пізнавальні, професійні, соціальні мотиви пов'язані з адаптаційним потенціалом позитивно, а мотиви престижу – негативно [1, с. 321]. А.Г. Маклаков і О.О. Сидорова за результатами проведеного дослідження встановили значну роль у формуванні особистісного адаптаційного потенціалу студентів

навчальної мотивації та мотивації досягнення успіху [2, с. 48–50]. За даними А.І. Галяна мотивація досягнення успіху на етапі первинної професіоналізації майбутніх фахівців позитивно впливає на розвиток особистісних якостей, що підвищують адаптаційну здатність студентів [3, с. 96–100].

Роль ставлення до себе в адаптаційних процесах особистості аналізується в дослідженні Г.І. Меднікової [4, с. 256]. Вплив ставлення до себе в системі інших ставлень особистості на адаптаційний потенціал співробітників міліції встановлено у дослідженні Л.Е. Кузнєцової. Крім ставлення до себе, як компоненти системи ставлень особистості дослідниця розглядала ставлення до інших і до світу [5, с. 8–9].

У наших попередніх дослідженнях визначені особливості взаємозв'язку складників особистісного адаптаційного потенціалу студентів із різним рівнем адаптаційних можливостей та їх базових ставлень. Як базові для студентського віку розглядалися ставлення до себе та до навчання у закладі вищої освіти [6, с. 90–94]. За результатами проведеного дослідження встановлено

характер впливу ставлення до навчання на адаптацію студентів різних курсів до закладу вищої освіти, серед складників емоційного (переживання студентів, викликані задоволеністю або незадоволеністю їх потреб у процесі навчання) та мотиваційного (мотиви навчальної діяльності) компонентів ставлення до навчання визначені специфічні для студентів різних курсів предиктори адаптації до навчальної діяльності та навчальної групи. [7, с. 134–136]. Водночас уточнення характеру зв'язку особистісного адаптаційного потенціалу і базових ставлень особистості студентського віку потребує визначення особливостей цих ставлень та їх взаємозв'язку у студентів із різним рівнем адаптаційних можливостей, що відповідає вимогам системного дослідження.

Мета статті – визначити особливості ставлення до себе і до навчання в закладі вищої освіти та їх взаємозв'язку у студентів із різним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу.

Виклад основного матеріалу. У дослідженні брали участь 128 студентів Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди та Національного університету цивільного захисту України, серед яких 52 студента першого курсу, 37 студентів другого курсу, 25 студентів третього курсу, 14 студентів четвертого курсу. Дослідження проводилося із використанням таких методик: Багаторівневий особистісний опитувальник «Адаптивність» А.Г. Маклакова та С.В. Чермяніна, «Методика дослідження ставлення до себе» С.Р. Пантілеєва, «Шкала академічної мотивації» Т.О. Гордеєвої, О.О. Сичова, Є.М. Осіна, «Тест-опитувальник задоволеності навчальною діяльністю» Л.В. Міщенко. Під час статистичної обробки даних використано кластерний аналіз за методом к-середніх, однофакторний дисперсійний аналіз, кореляційний аналіз (г-критерій Пірсона).

За результатами кластерного аналізу даних, отриманих із застосуванням методики «Адаптивність», визначені три кластери спостережень: до першого та третього кластеру увійшли по 45 студентів

(по 35,16% вибірки), до другого – 38 студентів (29,68% вибірки). Представники першого кластеру характеризуються рівнем особистісного адаптаційного потенціалу, що відповідає задовільній адаптації, представники другого кластеру – рівнем особистісного адаптаційного потенціалу нижче середнього (група низької адаптації), представники третього кластеру – рівнем особистісного адаптаційного потенціалу вище середнього, що відповідає високій і нормальній адаптації.

Порівняння результатів дослідження ставлення до себе за групами студентів із різним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу дозволило визначити суттєві відмінності між групами за показниками самовпевненості, відображеного ставлення, самоцінності, внутрішньої конфліктності та самозвинування (табл. 1).

Найвищими показниками самовпевненості, відображеного ставлення, самоцінності відрізняються студенти з високим рівнем особистісного адаптаційного потенціалу. За цією групою також визначені найнижчі показники внутрішньої конфліктності та самозвинування як проявів негативного ставлення до себе. У студентів із низьким рівнем особистісного адаптаційного потенціалу виявилися найнижчі показники відображеного ставлення та самоцінності, але найвищі показники внутрішньої конфліктності та самозвинування.

Порівняння результатів вивчення академічної мотивації показало, що відмінності між групами студентів із різним рівнем адаптаційних можливостей спостерігаються лише за показниками внутрішньої мотивації (пізнавальної мотивації, мотивації досягнення та саморозвитку), тоді як відмінності за показниками зовнішньої мотивації та амотивації не досягають рівня статистичної значущості (табл. 2).

Отже, студенти з високим рівнем адаптаційних можливостей більшою мірою проявляють інтерес до предмету пізнання, прагнення пізнати нове, зрозуміти досліджуваний предмет, бажання досягти максимально високих результатів у навчанні, прагнення до розвитку своїх здібностей,

Таблиця 1

Показники ставлення до себе за групами студентів із різним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу

Складники ставлення до себе	Рівень особистісного адаптаційного потенціалу			F	p
	задовільний	низький	високий		
Закритість	6,07±1,53	6,03±1,51	6,51±1,19	1,517	,223
Самовпевненість	5,49±1,50	5,47±1,55	6,36±1,57	4,687	,010
Самокерування	5,96±1,58	6,08±2,09	6,36±1,79	0,569	,568
Відображене ставлення	6,07±1,85	5,34±1,79	6,78±1,52	7,165	,001
Самоцінність	6,34±2,00	6,09±1,08	7,04±1,45	3,166	,046
Самоприйняття	6,09±2,05	6,08±2,06	6,04±2,02	0,006	,994
Самоприв'язаність	5,04±1,98	5,58±1,97	5,60±1,56	1,283	,281
Внутрішня конфліктність	5,91±1,10	6,16±1,31	4,93±0,94	14,458	,000
Самозвинування	5,44±1,77	5,89±1,39	4,07±1,17	12,229	,000

свого потенціалу в рамках навчальної діяльності. Найменш виражена пізнавальна мотивація і мотивація досягнення у студентів із низьким рівнем особистісного адаптаційного потенціалу, а мотивація саморозвитку – у студентів із задовільним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу.

Порівняння результатів дослідження задоволеності різними аспектами навчання у закладі вищої освіти за групами студентів із різним рівнем адаптаційних можливостей показало наявність статистично значущих відмінностей за всіма показниками, окрім задоволеності виховним процесом і обраною професією (табл. 3).

Виявилось, що студенти з високим рівнем адаптаційних можливостей більш задоволені навчальним процесом, стосунками з однокурсниками та викладачами, власним побутом, дозвіллям, здоров'ям, бюджетом порівняно зі студентами інших двох груп. Найменш задоволені стосунками з однокурсниками і власним побутом, дозвіллям, здоров'ям, бюджетом студенти з низьким рівнем особистісного адаптаційного потенціалу. Показники задоволеності навчальним процесом і стосунками з викладачами за групами студентів із задовільним і низьким рівнем адаптаційних можливостей суттєво не відрізняються.

Під час вивчення кореляційних зв'язків між складниками ставлення до себе і до навчання за групою студентів із високим рівнем адаптаційних можливостей виявилось, що із складниками ставлення до себе корелюють показники зовнішньої мотивації (мотивації самоповаги, екстернальної мотивації)

і амотивації, а також задоволеність навчальним і виховним процесом, обраною професією, стосунками з однокурсниками, власним побутом, дозвіллям, бюджетом, здоров'ям (табл. 4). Отже, чим більше студенти з високим рівнем особистісного адаптаційного потенціалу схильні дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки, отримуючи соціальне схвалення, тим більшою мірою їх навчання зумовлене бажанням відчувати власну значущість, підвищувати самооцінку за рахунок навчальних досягнень, тим більше вони цікавляться навчанням та відчувають його осмисленість.

Підвищення впевненості студентів цієї групи у своїй здатності керувати діяльністю, спілкуванням, власним емоційним станом супроводжується зростанням задоволеності навчальним і виховним процесом, обраною професією, стосунками з однокурсниками, власним побутом, дозвіллям, бюджетом, здоров'ям. Задоволеність студентів із високим рівнем адаптаційних можливостей виховним процесом зростає із зростанням впевненості, що їх особистість, характер, діяльність викликають повагу інших людей, їх симпатію, схвалення, що їх особистість є цінністю не тільки для них самих, а й для інших людей. Задоволеність студентів цієї групи собою, їх небажання змінюватися прямо пов'язано з їх задоволеністю стосунками з однокурсниками. Зі зростанням консервативного самовдоволення послаблюється вплив на навчання цих студентів мотивів, пов'язаних із відчуттям зовнішнього примусу з боку значущих інших (табл. 4).

Таблиця 2

Показники академічної мотивації за групами студентів із різним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу

Академічна мотивація	Рівень особистісного адаптаційного потенціалу			
	задовільний	низький	високий	
Пізнавальна мотивація	14,76±3,38	14,42±3,64	16,20±3,41	3,189 ,045
Мотивація досягнення	13,29±3,36	13,16±4,26	15,07±3,13	3,866 ,024
Мотивація саморозвитку	14,02±3,43	14,18±3,91	15,93±2,98	4,188 ,017
Мотивація самоповаги	14,44±3,45	15,36±3,39	15,42±3,41	1,135 ,325
Інтроєктована мотивація	13,56±4,28	14,05±3,03	13,47±4,36	0,252 ,778
Екстернальна мотивація	12,56±3,38	13,37±3,77	11,49±3,38	2,464 ,089
Амотивація	9,56±2,08	9,79±2,36	8,62±2,59	,863 ,424

Таблиця 3

Показники задоволеності різними аспектами навчання у закладі вищої освіти за групами студентів із різним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу

Задоволеність навчанням	Рівень особистісного адаптаційного потенціалу			F	p
	задовільний	низький	високий		
Задоволеність навчальним процесом	2,82±0,50	2,79±0,59	3,08±0,53	3,783	,025
Задоволеність виховним процесом	2,88±0,59	2,69±0,59	2,99±0,62	2,651	,075
Задоволеність обраною професією	3,03±0,64	2,88±0,61	3,19±0,60	2,692	,072
Задоволеність стосунками з однокурсниками	2,75±0,58	2,69±0,69	2,98±0,48	3,048	,050
Задоволеність стосунками з викладачами	2,81±0,57	2,82±0,66	3,15±0,56	4,595	,012
Задоволеність побутом, бюджетом, здоров'ям	2,68±0,46	2,58±0,57	2,88±0,54	3,486	,034

Таблиця 4
Значимі кореляційні зв'язки показників ставлення до себе і до навчання за групою студентів із високим рівнем адаптаційних можливостей

Складники ставлення до навчання	Складники ставлення до себе				
	1	2	3	4	5
Мотивація самоповаги	,318*				
Екстернальна мотивація					-,329*
Амотивація	-,418**				
Задоволеність навчальним процесом		,299*			
Задоволеність виховним процесом		,314*	,324*	,357*	
Задоволеність обраною професією		,401**			
Задоволеність стосунками з однокурсниками		,364*			,371*
Задоволеність побутом, дозвіллям тощо		,379*			

Примітка: 1 – закритість, 2 – самокерування, 3 – відображене ставлення, 4 – самоцінність, 5 – самоприв'язаність

За групою студентів із задовільним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу впевненість у собі прямо пов'язана із задоволеністю стосунками з однокурсниками, а впевненість у своїй здатності керувати діяльністю, спілкуванням, власним емоційним станом – із задоволеністю власним побутом, дозвіллям, бюджетом, здоров'ям. Впевненість студентів цієї групи, що їх особистість, характер, діяльність викликають повагу інших людей, їх симпатію, схвалення, прямо пов'язана з задоволеністю стосунками з однокурсниками, власним побутом, дозвіллям, бюджетом, здоров'ям, а обернено – із спонуканням до навчання, зумовленим необхідністю додержуватися вимог, що диктуються соціумом, через бажання уникнути можливих проблем (табл. 5).

Вираженість у студентів цієї групи внутрішніх конфліктів, сумнівів, незгоди з собою прямо корелює з зовнішньою академічною мотивацією (екстернальною та інтроєктованою) і амотивацією, а обернено – із задоволеністю стосунками з однокурсниками. Чим більше студенти із задовільним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу

задоволені власним побутом, дозвіллям, бюджетом, здоров'ям, вважають, що їх потреби у цих сферах життєдіяльності цілком задовольняються, вистачає часу як на навчання, так і на відпочинок, тим більшою мірою вони задоволені собою, не вбачають необхідності самовдосконалення і не схильні до самозвинувачення (табл. 5).

За групою студентів із низьким рівнем особистісного адаптаційного потенціалу найтісніше зі ставленням до навчання пов'язані такі складники ставлення до себе, як самовпевненість і самокерування. Самовпевненість прямо корелює із всіма складниками мотиваційного та емоційного компонентів ставлення до навчання за винятком амотивації, зв'язок з якою виявився оберненим (табл. 6). Отже, впевненість студентів цієї групи у власних можливостях, зростання самоповаги супроводжується зростанням прагнення отримати в процесі навчання нові знання, зрозуміти досліджуваний предмет, підвищенням інтересу й задоволення в процесі пізнання, прагнення домогтись якомога більш високих результатів у навчанні, насолоджуватися процесам вирішення важких завдань, розвивати свої компетентності та здібності в осмисленій навчальній діяльності, зростанням задоволеності всіма аспектами навчання у закладі вищої освіти. Самокерування також прямо пов'язано із усіма складниками емоційного компонента ставлення до навчання, а крім того, з пізнавальною мотивацією, мотивацією досягнень і саморозвитку, що представляють внутрішню академічну мотивацію. З екстернальною зовнішньою мотивацією за цією групою студентів прямо пов'язаний такий складник негативного ставлення до себе, як внутрішня конфліктність. Відображене ставлення до себе, самоцінність і самоприйняття корелюють за цією групою студентів лише з окремими складниками емоційного компоненту ставлення до навчання. Слід зазначити, що задоволеність побутом, бюджетом, дозвіллям, здоров'ям за групою студентів із низьким рівнем адаптаційних можливостей корелює із всіма складниками ставлення до себе, окрім внутрішньої конфліктності. При цьому взаємозв'язок з показниками оцінного та емоційно-ціннісного компонентів ставлення до

Таблиця 5
Значимі кореляційні зв'язки показників ставлення до себе і до навчання за групою студентів із задовільним рівнем адаптаційних можливостей

Складники ставлення до навчання	Складники ставлення до себе						
	1	2	3	4	5	6	7
Екстернальна мотивація				-,363*		,395**	
Інтроєктована мотивація						,299*	
Амотивація						,354*	
Задоволеність навчальним процесом			,380*				
Задоволеність стосунками з однокурсниками	,319*		,440**	,448**		-,425**	
Задоволеність побутом, дозвіллям, здоров'ям		,350*	,372*	,392**	,332*		-,313*

Примітка: 1 – самовпевненість, 2 – самокерування, 3 – відображене ставлення, 4 – самоцінність, 5 – самоприв'язаність, 6 – внутрішня конфліктність, 7 – самозвинувачення

Таблиця 6

**Значимі кореляційні зв'язки показників ставлення до себе і до навчання
за групою студентів із низьким рівнем адаптаційних можливостей**

Складники ставлення до навчання	Складники ставлення до себе							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Пізнавальна мотивація		,517**	,526**					
Мотивація досягнення		,425**	,419**					
Мотивація саморозвитку		,496**	,463**					
Мотивація самоповаги		,335*						
Екстернальна мотивація							,366*	
Амотивація		-,340*						
Задоволеність навчальним процесом		,613**	,484**					
Задоволеність виховним процесом		,551**	,396*	,426**		,330*		
Задоволеність обраною професією		,631**	,407*		,332*	,521**		
Задоволеність стосунками з однокурсниками		,548**	,394*			,352*		
Задоволеність стосунками з викладачами		,368*	,414**					
Задоволеність побутом, дозвіллям, здоров'ям	,323*	,499**	,388*	,586**	,401*	,391*		-,472**

Примітка: 1 – закритість, 2 – самовпевненість, 3 – самокерування, 4 – відображене ставлення, 5 – самоцінність, 6 – самоприйняття, 7 – внутрішня конфліктність, 8 – самозвинувачення

себе виявився прямим, а з самозвинуваченням як складником негативного ставлення до себе – оберненим (табл. 6).

Висновки. Визначені відмінності у показниках ставлення до себе і до навчання за групами студентів із різним рівнем адаптаційних можливостей. Студенти з високим рівнем адаптаційних можливостей характеризуються найвищим рівнем самовпевненості порівняно зі студентами з задовільним і низьким рівнем адаптаційних можливостей. Також у студентів з високим рівнем адаптаційних можливостей визначені найвищі показники відображеного ставлення, самоцінності і найнижчі показники негативного ставлення до себе порівняно зі студентами інших двох груп. У студентів із низьким рівнем адаптаційних можливостей за цими складниками ставлення до себе визначені найнижчі показники, а результати студентів із задовільним рівнем адаптаційних можливостей займають проміжне положення. Студенти із задовільним рівнем адаптаційних можливостей відрізняються і більш високими показниками таких складників ставлення до навчання, як пізнавальна мотивація, мотивація досягнення і саморозвитку, задоволеність навчальним процесом, стосунками з однокурсниками і викладачами, побутом, дозвіллям, здоров'ям, порівняно зі студентами інших двох груп.

Під час вивчення взаємозв'язку ставлення до себе і до навчання за групами студентів із різним рівнем особистісного адаптаційного потенціалу виявилось, що за всіма групами більш тісно взаємопов'язані складники ставлення до себе й емоційного компоненту ставлення до навчання порівняно з мотиваційним. При цьому у студентів із високим і низьким рівнем адаптаційних можливостей із емоційним компонентом ставлення до навчання переважно пов'язані

складники оцінного компоненту ставлення до себе. У студентів із високим і задовільним рівнем адаптаційних можливостей складники ставлення до себе пов'язані із складниками мотиваційного компоненту ставлення до навчання, які представляють зовнішню академічну мотивацію та амотивацію. За групою студентів із низьким рівнем адаптаційних можливостей визначені взаємозв'язки складників ставлення до себе як за показниками зовнішньої академічної мотивації та амотивації, так і з показниками внутрішньої академічної мотивації. Саме за цією групою студентів ставлення до себе та до навчання пов'язані найбільш тісно.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо у вивченні взаємозв'язків особистісного адаптаційного потенціалу із більш широким спектром ставлень студентів, що дозволить уточнити механізми формування особистісного адаптаційного потенціалу в студентському віці.

Література:

1. Буравцова Н.В., Коваленко В.И., Сычева Т.Ю. Взаимосвязь личностного адаптационного потенциала и мотивационных характеристик курсантов военного вуза. *Мир науки, культуры, образования*. 2018. № 4 (71). С. 319–321.
2. Маклаков А.Г., Сидорова А.А. Формирование адаптационного потенциала личности и его развитие в процессе обучения в вузе. *Вестник Ленинградского государственного университета имени А.С. Пушкина*. 2011. Т. 5, № 4. С. 41–51.
3. Галян А.І. Особистісні ресурси адаптації майбутніх медичних працівників до професійної діяльності : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01. Луцьк, 2016. 228 с.

4. Меднікова Г.І. Становлення особистісної зрілості студентів. Харків : Вид-во «Діса плюс», 2015. 288 с.
 5. Кузнецова Л.Э. Влияние системы отношений личности на адаптационный потенциал сотрудников милиции, переживших экстремальные ситуации : автореф. дис. ... канд. психол. Наук : 19.00.01. Краснодар, 2011. 25 с.
 6. Скрипник Н.Г. Взаємозв'язок особистісного адаптаційного потенціалу та базових ставлень особистості студентського віку. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019. № 4. Т. 2. С. 89–94.
 7. Скрипник Н.Г. Вплив ставлення до навчання на адаптацію до закладу вищої освіти студентів різних курсів. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019. № 2, Т. 2. С. 132–136.
-

Skrypnyk N. H. Self-attitude and attitude to learning of students with different levels of personal adaptation potential

The article presents the results of the empirical study of peculiarities of self-attitude and attitude to learning in a higher education establishment and their relationship among students with different levels of adaptation abilities. Self-attitude and attitude to learning are defined as basic attitudes of a student-aged person. The study was carried out using the Multi-level personality questionnaire "Adaptability" by A. Maklakov and S. Chermianin, Methods of researching the self-attitude by S. Pantileev, Scales of academic motivation by T. Gordeeva, A. Sychev, E. Osin, Questionnaire of satisfaction with learning activities by L. Mishchenko.

The choice of methods for studying attitudes to learning is determined by understanding it as a unity of motivational (motivation for learning activities) and emotional (student experiences caused by satisfaction or dissatisfaction of their needs in the learning process) components. Differences in the indicators of self-attitude and attitude to learning of students with different levels of adaptation abilities are determined. Students with a low level of adaptation abilities are characterized by low rates of reflected attitudes, self-value and high rates of the negative self-attitude. The highest level of self-confidence, reflected attitude, self-value, and the lowest level of negative self-attitude are identified among students with a high level of adaptation abilities. The highest indicators of cognitive motivation, achievement and self-development motivation, satisfaction with the educational process, relations with classmates and lecturers, everyday life, leisure, and health were determined for this group. The other two groups of subjects differ lower indicators of these components of attitude to learning.

The work determines general and specific peculiarities of correlation of attitude to learning and self-attitude to health for the groups of students with different levels of personal adaptive potential.

The largest number of connections was determined by a group of students with a low level of adaptation abilities. For all groups, indicators of self-attitude and the emotional component of attitudes to learning are more closely interrelated than motivational ones.

Key words: *personal adaptation potential, attitude to learning, motivational component of attitude to learning, emotional component of attitude to learning, self-attitude, students.*